

הפשיה של סבתא

תקציר: סבתא ורדה מילאה קלף במשחק של יאיר ועטרה. הם שבו לביתה. איגור המאבטח עזב בהחלפת משמרת, תחתיו הגיע אחיו התאום, שממלא סדוקו בספר של עטרה. כולם במטבח. הם הגיעו למסקנה שאי אפשר למצוא את הכספת, היות שהסיפור על מוצרי הטבע לא נכון ולא היה תזרים מזומנים. הכספת יכולה להיות גם מתחת לבלטות. סבתא ורדה הודיעה שהיא הולכת לחפש אותה עכשיו. נועה, בתו של דוד אלכסנדר, מארגנת בר קינוחים למפגש ומסתייעת בחברותיה. אף אחד לא חושב שהמפגש מסוכן גם אם מדובר בערבי, למעט דוד ירוחם ודודה מינה שהתייעצו עם רבם. עטרה הלכה להרגיע את סבתא ומצאה אותה חובטת ברצפה באמצעות גמדות הגינה.

במה חטא הגמדות? מי יודע מה היה בגלגול הקודם כגוש פלסטיק - בקבוק שתייה או קשקשן לתינוק. במה פשע בתור חפץ סתמי כזה או אחר שמגיע לו לחטוף מהלומות שכאלה מנחת זרועה של סבתא הנסערת? עמדתי בסמיכות אליה ושחקתי. הבטתי בה וחשתי כאילו אני עומדת מול ילד קטן שאיבד משהו חשוב או נפגע מאוד מאיזה חבר. לא תמיד אנו מוצאים בתוכנו רחמים עבור דברים שנראים לנו שוליים, לא תמיד בכי של ילד קורע את ליבנו. לעתים בכי נראה לנו שטוטי ומיותר. כשילד יוצא מאוזון, הסערה שלו אינה מאיימת עלינו, וכשהבטתי בסבתא מנסה לפצח את הפרקט תוך היעזרות בזלמן המסכן, שום דבר מההתנהגות שלה לא הקפיץ וגם לא הכעיס אותי.

"סבתא", הכרזתי בפנים חתומות לאחר שעלה בי חשש לחייו של הגמדות. "סבתא..." היא לא שמעה. יצרה מפגש מזעזע נוסף בין זלמן לפרקט. מי יודע אם הוא לא ייצר כעת אפקט של פתיית סיווד על ראשיהם של הנוכחים במטבח בקומה התחתונה. "סבתא", ניסיתי שוב. היא נעצרה. גבה כפוף, שמלתה הוורודה השתפלה על הרצפה. פניה היו סמוקות, מטפחתה סתורה. לאט

היא התרוממה, הניחה יד על גב שהתאמץ יותר מדי. הסתובבה אלי והביטה בי בעיניים מבוהלות.

"סבתא... אני לא חושבת שתצליחי לשבור משהו עם הגמדות. את רוצה שאביא פטיש?" מסגרת הלובן של אישוניה חזרה להקיף אותם בצורתה המקורית. היא נפלה לאחור לכיוון הקיר ונשענה עליו, ראשה נשמט לכיוון כתפיה, והיא בכחה.

"איך יכול להיות שטוביה לא סיפר לי על הכספת?!" פרחו אל חלל האוויר תמיהתה הנוקבת. זלמן נשמט מידה על הארץ. הוא אינו שותת דם, אך סביר להניח שהוא סובל מאי אלו פגיעות פנימיות רב מערכיות.

"ככה זה היה תמיד", מחתה ידה את הטיפות שטפטפו על לחייה. "תמיד הם ניסו לגזול אותו ממני. הם, הילדים. להוכיח לי שהוא שייך רק להם. וכמה שניסיתי להפריד, לנתק, כלום לא עזר. את רואה? הוא השאיר להם כסף שיחולק להם לאחר מותי. הם ניצחו - אני הפסדתי."

בלעתי את רוקי בחוזקה, חשה כיצד נסתמו האוזניים ואז נפתחו בשנית, אל המונולוג הכאוב של סבתא.

"אני לא צריכה כסף, לא חסר לי", היא התוודתה, וסידרה את מטפחתה בטפיחות קלות. "רציתי את הלב שלו, והם לא נתנו לי. נלחמו נגדי כל הזמן על אותה המשבצת. זוהי הסיבה שברחתי איתו לחו"ל מדי פעם. מייד אחרי החתונה אמרתי לו: 'טוביה, הילדים שלך לא צריכים אותך יותר. הם גדלו, הם התחתנו וגם דליה תחתן בקרוב. אבל אני כן צריכה אותך. בוא ניסע למקום רחוק שבו הם לא יוכלו להפריע לנו'."

הצמרמורת שעברה בגופי זעזעה אותי כאילו ספגתי סידרת מכות חשמל. "סבתא... זה..."

"אל תקטעי אותי!" התכווץ אפה מכעס. "ושתדעי לך שזה גם לא עזר! הם כאילו כישפו אותו. היינו טסים, אבל טוביה היה עצוב. בשלב מסוים הוא ביקש להפסיק לטוס, אבל המשיך לטוס לבד... אני ידעתי

אחוזתי אותם בידי האחת, ובשנייה נטלתי את הקופסה במטרה להשיב אותם אליה, בידיעה שאת הלילה הבא נבלה בביתנו, בעזרת השם. ואולי לא, כבר אי אפשר לדעת... בהחלטה של רגע החלטתי לדפדף בהם, לקרוא מה שהיה ושחווינו.

לא נפגשתי בשום גילוי מרגש ודרמטי, מצאתי פיסות חיים, רסיסי רגש, זיכרון ואומץ, ורצון להיות טובים יותר.

החזרתי אותם אל הכוננית, הסטתי את הווילון הדק והבטתי החוצה, אל שביל האבנים המרוצף המוביל אל הבית, שכעת ישב בו גרגורי ומילא במרץ את ספר הסודוקו האהוב עלי.

בעוד שעות ספורות יתמלא השביל בבני משפחה, בילדים קטנים ובעוללים רכים. ושוב נהיה רק אנחנו שנינו, יאיר ואני. בלי יכולת להסתתר מאחורי ילד שזקוק לבקבוק או לדה משועממת שמחפשת תעסוקה. חסרי רצון להשתתף במפגש שכולו ציצים, צהלות ויללות, ולנו אין כל חלק בזה.

יחד נביט מבחוץ ונחייך חיוך יפה מאוד ומזויף מדי. נעמוד במלוא קומתנו, על כל מה שיש בנו ואין, ונתאמץ לחיות נכון. נמתין לרן.

היא נשאה את עיניה לצדדים באין אונים לפת, ביקשה קצה חוט, ידיעה והשלמה. "ולגבי הילדים של טוביה..." העזתי לסנן. היא הזדקפה, נעצה בי שוב את אותה תכלת שאין מאחוריה דבר מלבד בלבול, כאב וחוסר מודעות. "אני לא מדברת מניסיון", נסדק קולי, דמי ניגר בסתר, "כי אין לי ילדים משלי. אבל ממה שאני חווה ויודעת כבת ורואה סביבי, אני חושבת שאין אפשרות אמיתית לנתק ילד מהוריו. קשר בין ילד לאביו ולאמו הוא קשר פלאי, אלוקי, שאין לנו דרך לרדת אל עומקיו וסודותיו.

"אני בטוחה שגם במקרים קיצוניים שבהם נוצר נתק חיצוני ואפילו הדדי, פנימה בתוך הלב רוחשים דברים נסתרים. ומוכרח שיהיו געגוע, והשתוקקות וכיסופים שהם אולי קטנים וכמעט בלתי נראים, אבל הם עדיין שם, להתחבר ולהיות ולאהוב. זהו חלק מקסם הבריאה. ילדים זקוקים להוריהם בכל גיל והוריהם רוצים אותם בכל מצב שהוא. אני לא חושבת שנלחמתם על אותה המשבצת. הורות חוגיות הן שתי משבצות שונות לגמרי."

"את לא צודקת!" התקרבה סבתא לעבר הדלת. "זאת עובדה שאם הם היו איתו, הוא לא היה איתי! אדם לא יכול להימצא עם שני אנשים בו זמנית באותה רמת קרבה ויחס."

"זה נכון", רקעתי ברגלי, מתוסכלת מחוסר יכולתי להעביר הלאה את המסר שאני מאמינה בו. לא מעוניינת שכך יקרה, ועדיין מוצאת את עצמי מוחה דמעה. "אבל אפשר להתחלק ולחלוק."

"איך להתחלק?!" התרגזה סבתא ויצאה לכיוון מסדרון אדוות המנטה. "הדבר היחיד שיחלקו פה, הוא העוגות שנועה תביא עם החברות שלה והצלמת. אם אני חוטפת התקף לב בשעות הקרובות, שאף אחד לא יתפלא למה!"

לא רדפתי אחריה. סגרתי אחריי את הדלת, הרמתי את זלמן מהרצפה. "מצטערת", לחשתי לו, "ניסיתי."

ניגשתי אל הכוננית וערמתי את הקלפים הפזורים עליה לערמה גבוהה וסימטרית,

בדיוק מי אשם בכל. הם! ועכשיו אני צריכה לארח אותם בבית שלי, לאפשר להם לעשות את המפגש המשפחתי שלהם פה, אצלי בחצר, כי רק ככה יש סיכוי שעודד בר לא יבוא לאיים עלי..."

היא קרסה על מיטתי, הצביעה לכיוון הכוננית. "ראית שהשלמתי לכם קלף?" חיוך בלתי צפוי הסיר את העננה שרבעה עד עתה על פניה.

התקרבותי מאובנת אל הכוננית, קראתי על כך שסבתא לא תשכח את יאיר ואותי לעולם, ולא הצלחתי להתרגש.

"נכנסתי אליכם לחדר כי גרגורי הגיע וחיפש תעסוקה. אחיו לקח את כל הספרים איתו והלך! אז עליתי לחדר שלכם לחפש משהו מעניין. מצאתי את ספר הסודוקו ונתתי לו אותו. ידעתי שתסכימי, יש בך טוב לב נדיר. אז מה את אומרת על מה שכתבתי לכם?"

לא הייתי מסוגלת להגיד שום דבר, רק לפלוט בקול חלוש: "סבתא, באמת התפלאתי איפה הסודוקו שלי. לא חשבתי על אופציה שמשהו לקח אותו, כי ידעתי שהוא בחדר, ומי ייכנס אליו בלי רשות?"

"הו, אבל אני זה משהו אחר..." צחקוקה נפלט כאילו היה כלוא ברשת. "מדובר בבית שלי, זהו סיפור שונה. וגם יש לנו קשר טוב, אז הרשיתי לעצמי."

לא היו לי מים למלא את פי בהם. בחרתי בצורה אלגנטית להסיט את הנושא. "סבתא... לא נעים לי... אבל אני חושבת שאין אפשרות למצוא את הכספת. גם אנחנו סקרנים לדעת איפה היא. יאיר ואני עבדנו קשה בימים האחרונים כדי לאתר אותה ולא הצלחנו. אני לא רואה טעם להמשיך."

היא התנערה מהמיטה ונעמדה מולי. קמטיה נחשפו עם הטלטה שעברה ושהסירה קמענה את שכבת האיפור מעל עורה. "אז את רוצה להגיד לי שזהו, שאני צריכה להתייאש? להמשיך לחיות עד יומי האחרון בחוסר ידיעה לגבי האמת שעומדת מאחורי הפרשייה הזו?" פסעתי פסיעה נוספת לכיוונה. "כנראה."